

**Wyrok z dnia 13 maja 1997 r.
II UKN 104/97**

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przedmiotem sporu jest prawo do określonego świadczenia, kasacja jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Maria Mańkowska (sprawozdawca), Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 maja 1997 r. sprawy z wniosku Marka C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o dodatek do renty inwalidzkiej z tytułu pracy twórczej, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 10 grudnia 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 10 stycznia 1996 r. organ rentowy odmówił Markowi C. prawa do 15% dodatku do renty "twórczej", powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 4 kwietnia 1996 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy i ustalił, że odwołujący Marek C. ma ustalone prawo do renty inwalidzkiej według II grupy inwalidów na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 31, poz. 145 ze zm.). Zgodnie z art. 7 tej ustawy do renty inwalidzkiej wnioskodawcy przyznany został również dodatek z tytułu pracy artystycznej w wysokości 15% podstawy wymiaru renty. Od wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r., zgodnie z jej art. 21 ust. 4, organ rentowy zaprzestał wypłaty podwyżki świadczenia rentowego z tytułu działalności artystycznej, gdyż ustawa rewaloryzacyjna zniósła taki dodatek.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 10 grudnia 1996 r. oddalił rewizję wnioskodawcy i podzielił pogląd Sądu I instancji, że na podstawie art. 1 ust. 2 ustawy rewaloryzacyjnej z dnia 17 października 1991 r. przepisy tej ustawy mają zastosowanie również do świadczeń przyznanych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin. Zgodnie zaś z art. 15 ust. 3-3b i art. 21 ust. 1 i 4 ustawy rewaloryzacyjnej do emerytury i renty przysługują jedynie zwiększenia z tytułu obowiązkowego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz dodatek pielęgnacyjny i "sierocy", a także dodatek za tajne nauczanie oraz dodatek kombatancki. Sąd Apelacyjny podniósł również, że samo orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzające częściową niezgodność z Konstytucją RP ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji

emerytur i rent, nie pozbawiło mocy prawnej tej ustawy. Dopiero jej zmiana przez Sejm będzie powodowała konieczność wznowienia postępowania w sprawach świadczeń przyznanych na podstawie tej ustawy.

Wnioskodawca zaskarżył powyższy wyrok w drodze skargi kasacyjnej zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, art. 1, art. 67 ust. 1 i 2 oraz art. 70 ust. 1 i 2 pkt 1 Konstytucji przez przyjęcie, że powód zamiast emerytury "twórczej" uzyskiwał jedynie dodatek, przez naruszenie konstytucyjnej zasady państwa prawnego w zakresie, w jakim błędna wykładnia przepisów emerytalnych pogarsza warunki prawa do uzyskania emerytury, przez naruszenie konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa oraz zasady rozwoju ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawca wnosił w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie lub Sądowi Wojewódzkiemu w Krakowie, albo uwzględnienie żądania przez zmianę zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na kasację pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w K. wnosił o odrzucenie kasacji, wobec jej niedopuszczalności z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia, która nie przekracza 5.000 zł, ewentualnie o oddalenie kasacji, bowiem nie jest naruszeniem prawa zastosowanie art. 21 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej, skoro przepis ten, odbierający wnioskodawcy przedmiotowy dodatek do renty z tytułu działalności twórczej, nie został dotąd zmieniony, mimo poglądów Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wnioskodawca dochodzi prawa do pobierania dodatku do renty inwalidzkiej z tytułu pracy twórczej. Przedmiotem powództwa nie jest więc określona kwota z tytułu nie wypłaconych dodatków, ale prawo do tych świadczeń, które zdaniem wnioskodawcy, przysługuje mu jako prawo nabyte i zgodne z zasadami konstytucyjnymi. W sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego, w których przedmiotem sporu jest prawo do określonego świadczenia, kasacja jest dopuszczalna bez względu na kwotową wartość tego świadczenia. Tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 października 1996 r., II UKN 4/96 (OSNAPiUS 1997 nr 8 poz. 138).

Kasacja wnioskodawcy nie jest jednak zasadna bowiem Sądy obu instancji nie naruszyły prawa materialnego przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 393¹ pkt 1 KPC). Niesporne jest w sprawie, że wnioskodawca Marek C., z zawodu aktor, miał - jako twórca - ustalone prawo do renty inwalidzkiej według II grupy od dnia 1 września 1988 r. W podstawie wymiaru świadczenia rentowego uwzględniono zarobki osiągnięte przez wnioskodawcę z tytułu zatrudnienia, jak i zadeklarowany dochód z tytułu działalności twórczej, od którego wnioskodawca opłacał dobrowolnie składkę na ubezpieczenie społeczne od dnia 1 stycznia 1974 r. Do renty inwalidzkiej wnioskodawcy przysługiwał dodatek z tytułu pracy artystycznej w wysokości 15% podstawy wymiaru na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 31,

poz. 145 ze zm.).

Świadczenie rentowe wnioskodawcy znajduje podstawę w przepisach tej ustawy i mylnie jest stanowisko kasacji, że wnioskodawca zamiast świadczenia z tytułu pracy twórczej otrzymywał tylko dodatek. Z samych przepisów konstytucyjnych przytoczonych w kasacji takiego świadczenia nie można wywieść, natomiast Sądy obu instancji oceniły właściwie, że przepisy ustawy rewaloryzacyjnej pogorszyły sytuację wnioskodawcy w zakresie wysokości pobieranego już świadczenia, nie istniała jednak możliwość innej wykładni tych przepisów.

Zarówno Sąd Wojewódzki, jak i Sąd Apelacyjny prawidłowo przyjęły, że przepis art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) ma zastosowanie do świadczeń twórcy, objętego przepisami ustawy z dnia 27 września 1973 r. i korzystającego z dobrowolnego ubezpieczenia. Wynika to bezpośrednio z uregulowania w art. 1 ust. 2 ustawy rewaloryzacyjnej. Tak samo, odnośnie stosowania art. 7 ust. 6 ustawy rewaloryzacyjnej w stosunku do twórców, wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 marca 1993 r., II UZP 4/93.

Po wejściu w życie ustawy rewaloryzacyjnej organy rentowe - według treści art. 21 ust. 1 tej ustawy - zaprzestały wypłacać podwyżkę świadczenia z tytułu działalności twórczej. Sądy obu instancji słusznie przyjęły, że mimo niekonstytucyjności tego przepisu, stwierdzonej przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 11 lutego 1992 r., nadal przepis ten obowiązuje. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie jest źródłem prawa, a dotąd brak jest zmiany ustawy rewaloryzacyjnej przez Sejm, ani nie doszło do ogłoszenia utraty mocy obowiązującej przepisu w obwieszczeniu Prezesa Trybunału Konstytucyjnego. Oznacza to, że przepis ten nadal obowiązuje. Nic bowiem innego nie wynika z rozdziału 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (jednolity tekst: Dz. U. z 1991 r. Nr 109, poz. 470 ze zm.), który reguluje orzekanie o zgodności aktów ustawodawczych z Konstytucją. W taki też sposób wypowiedział się wcześniej Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 marca 1993 r., I PZP 3/93 (OSP 1994 z. 2 poz. 35) i w wyroku z dnia 21 czerwca 1994 r., I PRN 38/94 (OSNAPIUS 1994 nr 10 poz. 163). Nie doszło zatem do naruszenia prawa materialnego przez Sąd Apelacyjny, skoro obowiązujący nadal art. 21 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej nie dopuszcza do wypłaty innych dodatków do emerytur i rent, jak tylko wskazane w tym przepisie, a dodatek z tytułu pracy twórczej nie został tam wymieniony. Brak jest więc podstawy prawnej dla uwzględnienia kasacji wnioskodawcy, którą Sąd Najwyższy oddalił na podstawie art. 393¹² KPC.

Nota

Powołana w uzasadnieniu **uchwała z dnia 9 marca 1993 r., II UZP 4/93**, została opublikowana w **OSNCP 1993 z. 11 poz. 195**.

=====